

РУСКИ НОВИНИ

ЗА РУСИНОХ У КРАЉОВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ

Вихода раз у тижњу.
Цена на цели рок 100 динара.
За Америку 4 долари на рок.

Рукописи и дружи писма треба посыпјати
на адресу:
"РУСКИ НОВИНИ" НОВИ САД
Бојовицка улица број 2.

Претплату на РУСКЕ - НАРОДНЕ
ПРОСВИТИТЕ ДРУЖТВО, РУСКИ
КРСТУР (Бачка).

Рок VII.

Нови Сад, понедељак 6. Јануара 1930.

Ч. 1 (256)

Радост ся нам являет...

О ика, ши мила свита виліна ноци... Поляна возашених думах, святых чувствованьох и веселих писньох, Јак блага, роса, то оживиже висушено лісце и шижиши витрик, що пожадају ліцо тво и ти, мила свита ноци, даровала ши нам Того, котри сам живот и по котрим и мы оживијеме. Медзи швети витрапени, мерзиньом, опти спасцими приходзи сам Бог, же би открил роду човеческому невацкернаеми источник своей любви, же би му указал як најдзе пожадани мир и вичне щесце.

Да, ноц була кед ше Спаситель народзел, глубока цемнота не лем у природи бле и у душах людских. Така ика и на початку створеня швета. И як теди на всемогуше слово Божје настало шветло, котре разгнало цемноту, так на исти способ на перши дзень откупленя швета а то ест на славни дзень Рождества Христовога, зявело ше шветло над малким Вифлеемом а одтоль разогнало цемноту, у котрой ше находзело потомство Адамово.

Источник душејнаго шветла — провди — ест тодо миленке божествене Дзејочко; котре ше народзело свите виліней ноци, и котре лежало на оштрей слами.

Пришол днес со небес
Да спасет народ вес
И упішат всел!

Вон эшто з неба, да нас дзвигне на небо; Вон постапал маленъки же би мы постали велики; Вон лежал на слами да мы можем буц на олтарах; Вон несцел мац шишиго билана на жеми, да мы маме биване на небе. Його понажене — наша возвишене. Його худобство — наше богатство — и славосц Господа — пата ест моя.

Тота вифлеемске Дзејочко, кед вирошне, випове слова: Я шветло швета, хто идје за мну не будзе ходиц за цми, але будзе мац шветло живота.

О лхи блажени, котри маю тодо шветло живота! То ест тодо нукашне шлепъло, по котрим познаваме Бога, у Його вериме и Його заповиди окончаеме и по тим доставаме вични живот.

При тим вифлеемским шветлу нај и тога року щицок руски народ слави Народжене Христово. И кед дзеји нашо буду ходиц по винчованю и весело шпивац: Ми маленъки, чмо Ти даме, новорождени? Теди вондзме

зес нашима фумаки до нашег шерца и нашей совисци, то ше пытайме: Цо и мы Йому — а нашему Откупицелюви даме? — Не забудземе, же през замарзнуты ручкы и устя малкога Исуса у яшелькох нас модля шишки плачуца; нуждени и бидни. Бог же дал нам по дзејку, да и ми уделеме тим, котри по худобству Його брача. Кед гладни, боси и голи ходза по швеџе? Кед лешка, кед ти ше радуєш и шпиваш зес слизами у празнел и жасмичай хижки пропроваджују святы вечар? Сама крачунка ћира и писни не досц, же би те преславело Народжене Христово — потреби су и Крачунски ћуда.

Зес ёжерству и милосердием приступиме ѹу преслави величкога швета и наша душа будзе ше радовац з радосцу чисту, з радосцу небеслу.

Христос! радојаетесь — славите!

Як и влон!

На дзень Божкого рожденя;
на наймилше шкото;
Шерца нам ше заш пременя
и возбудза прето:

бо ше заш лсм буду шпивач
тоти писні тераа,
радосц що маю откривац
шерцох єщи лераз.

Док ше слама уж унеше, —
оддзвоня пацери;
кед вечера ше принесе ---
теди при вечери...

Велью, велью заш заплачу
од радосци людзе,
як и влон, заш як бачу
исто так лем будзе.

Я. Фейса.

ОСИФ:

Вилія у цудзини.

Кед ше у моім родним валалу цика, жимна ноц уцагує до каждей хижки и зес питающим оком патри, що ше нешка по обисцох роби, чом ше на глас дзвона вішадаи швички паля, а по тим ше валал облека до красней шмати, витканей од писньох навиних руских дзејох, я далёхо у цудзям краю шедзим за століком, а една слизя до тераа неизнатого содержания спуща ше на моё око, пада на стол и шепта ми до уха моцло, моцнейше јк наймоцнейши слова:

Вилійни вечари оставаю незабуднин за каждого сина руского народу па зато ше и ти маш нешка вечар духом збліжиц гу своному родимому валалу да духом берсци учасц у привитованию Спасителя. Бе там нешка у твоім валале настаю члес торжства, часи яки нема нікто лем. твой руски народ. Докля ест у

тебе капка рускай креви, не можеш ти забуц вилійни вечари, ані ніхто други, гоч ище рас так далеко буде од своїх валалох. То су часи кед мушин думац на своїх и осетиц, же ши у цудзини, дзе не можеш буц ильше лом дочасні госц и прето не жадаш ані да ци косци почиваю у тей цудзей жеми. А кед ши нігда не осетел цеплоту любови, нешка ю будаеш чувствовац барз и пробарз, бо твойо полпе шерцо не зна па хтори способ би себе дало одиха. Чи да ше радуєш, чи да заплачеш? Бо и твоя доля може буц така, як тей голубки цо ше одлучи од сїй дружтва, па скапе. А чи ши не одлучел своим родичом и народу, од хторих ши достал вельку пожичку, же би ши кесмал з німа ніякайвязи?

Та мушки ше твойо шерцо нешка потресц, кед ци ше аж привидзует, же чуеш шинн валаліскай младежи: С пами Бог и дзецінськи гласки. Чи ши можебуц уж забул, же и тебе у дзецінських роках таки писні кладла твоя мац до усток? А цо би ши нешка у цудзини дал тому, хто би ци под облаком зашпивал гоч лем писню: "Вишна гвізда на край швета" и завиньчовал: Я мали дзялячок? Думаш же то насправди так давно було, кед ши не радовал дробним але слатким и не забудлівим дарушком: орехом, медовніком, яблуком, смоквом и т. д.? Ужий ше пешка до тих дзецінських — небеских радосцох! Ша-

да людзе маю таки шерца, як ти теди мал, ис мержел би брат брата, син на оца, сущед на сущеда, народ на народ и т. д. При таких шерцох не мали бы паньство: сила, закон, жандаре, а базовно ши ошвечени и о тим, же би ши пешка не шедзел у цудзини, да це од твойого валалу и нарада дзеля велі гори и води, и дзе ши жадны чуц свою бешеду, и дзе це не сцу познац и розумиц.

Чи ци не жаль же тоги небески радосцы не ужую и не сплюжаю твойо чада? Чи ши подумал же у цудзини — не ограти руским слунком — буду твойо дзечи трациц покус любов ту тим обичайю, гу тим руским домом, у хторих ше нешка на слами почива?

И твойо столи нешка полни, але шицко па ёх з цудзей руки пришло, чуеш и ту писню, але ше вона одбива од шерца твойого як одгук од брега. Ест и ту добрих людах, но у тей доброты находзиш цошка, цо це од ней одбика! видзиш и ту гвізочки, але ше на тебе не шмею як гевти у твоім валале; чуеш и ту дзвони, но чувствуеш же су людзки, не твойо, ис руски.

Зато: кед ши не досц любел, знай цо любов, кед ши не циловал — тераз поцілуй, кед ши не вітал — тераз привитай!

Припитай Христа у вертепу, у швету, у твоім руским народу, у твоім родімим валалу.

УНАШИМ ОТЕЧЕСТВУ.

Поклонствени депутаций. По прикладу савскай и приморской бандовини були у Београду заступніци врбаскай, зетской, моравской и вардарской бандовини, же би указац свою прихильносц ти Його Величеству Кральови. На 12. януара як ше бешеду маю пойсц и заступніци дунайской бандовини.

Вопрос новтарушох. Бай Д. Попович виявел, же иш вопрос општинских новтарушох започне на яр упорядковац. Новтаруше у дунайской бандовини маю иншако положеніе и должності як цо го мали новтаруше у Хорватской и Сербії. У першым шорѣ будве ше патриц на квалифікації

школски и морални, а вец же одредзи так, же новтаруше буде вецей заняти зос опіцу роботу за народ а не лес зос свою приватну.

Землемірни задруги особено ше дзвігако медац Словаками. Так основана задруга у Падики, Шиду и Ковачици. У Старей Пазови основана млекарска задруга, котра отвори за свойо производение самостойну предавальню у Београду. Требало бы и нашим людам да ше вецей заинтересую зостакима задругами.

Школи за слаборозумни дзечи. По наредzenю министерії просліти, дзе ше укаже довольне число розумово засстатих дзечох треба да ше отвори

окремпа школа. Таки школи пред войну були у Любляни и Марібору и указані красни успях. Тераз отворел таку школу варши Земун.

Дзялтихон вращені. Драгоценна книжка, цо ше зала дзялтихон, котра украсзена зос спомедав драгоценнах велькай церкви у Загребу а була предана до музею Бостон у Америці, поврацела тераа назад. У Белгії власнен син авонара Мілчич, котри помагал якомушак графу Пиеліку краднупашліякіства. Графа ишце польція не влапела.

Мертвых сцу печиц. У Београду основане сдюо дружтво, котре роби над тим да ше мертві не ховаю до жеси але да ше руцаю до печа, же би згорели. Вони уж достали допущене вибудовац таки пец. Тоту думу о снайланю мертвых відумали модерни погане и фрамасуне, же би у людах забиц виру у воскресение цела. Св. Церква забраняе найштурейше та келечеле и спальоване цела.

Рузмарийов (зейтін) сст ліковити и драги. У нашай державе вирабя ше на островах Хвару и Вису. Таго року, предаю 13.000 кг. такого зейтіну у вредносци од 700.000 дин.

Заказано садэці гібріди. Гібріди ше волаю чокоти котри настали ка-

ламеньем пачей лози на амеріканську. Таки чокоти даю барз недобре и неадраве вино. Садац таки чокоти у цалей державе запрещано.

Народ у Славонії вимера. Так читаме по новинах у послідних дньох и кажди домолюбец патри зос великом болем на то пресмутне событие. Причина вимераню ест неадрава вода, влага, напой и т. д. але найважча причина ест "била куга" и Ироцов грих. Славонія вимера гадис, безчесно и злодійски, бо народ забува зановид Божу: Растите и множитеся. Меркүйе, да ше тот грих не укорени и медзи нашим руским народом.

Глава на молосу локомотиві. Кед тих дньох пришол швидки зос Сушиансу до Загребу и препатрели колеса нашли на колесу локомотиви одрубану чловечу голову. Утвердзело ше, же глава одрубана пристації Ясва, дзе остало ложиц цело. Настрадали чловек вола ие М. Планчич.

Працю за чисцепе металі. предавало по Югославії єдно дружтво од 4 хлопох. Вони походзя з Мадярской и так препутували цали ізвест спрэведающи. Польція их алавела у Суботиці, поштрафала и вигнала до Мадярской.

Просвіта и Народни дом.

Каждому чловеку мили його родзени край, лебо ище лепше мож повесц край, у котрим вон вирбс. Ніяке то не чудо, бо чловек жис и чувствує зос природу, жему, валалом и з крайом, дае ше находан и в людами, а котрима пие обходан. А чловеку особено мили тоти краі, дае ше длугше време претрима и дае ма красли памятки зос свойого живота. Але чи ест краши памятки у животу чловека од памяткох з Його дзецінських часох и младосци Його: кед ишце ис мал чежки бриги, не прэжил вельки препаданя своіх наўгох и кед чувствовал у себс швіжи живот и млади сили, за котры думал, же нігда не прейду.

Гу родзеному краю вяже чловека ишце сдла моцна звяза: душевне сродство людзох единого краю. Кажды народ в вельке число людзох, рошчатих на далеко, на велько страни. Кажды

край ма свойо особенні газдовски обставини, иншаку природу, а то діствую на душевні живот людзох.

Зато, кед ше чловек руша зос свойого краю, шицко му чудне и цудзе у другім краю. Його страни людзе часто не можу похопиц, а и вон их не може порозумяц. А тог их и порозуми ис сде и не люби пріяц их звичай, бо ше тому праціви його натура (природа), котру нашлідел од своіх прадідох.

Не чудо дакле, же и нашим ученым людам (интелигенці) мило, кед приду до свойого краю, гу своім людам и радую ше, кед видза, як наш народ напредуе и моцне.

Па ипак до исдавных часох ченікко ше було нашому ученному чловекові прибліжыц гу своім власним людзом. Учени (школавані) чловек чувствовал скоро якіш ненізімісці, кед ше пушцел до бешеди в дасд-

ним нашим и штредис талантованиям (надареним) земледілем.

Бо накадзи земледілец уста отворел, дораз ше указало, яке с як мале дзецико, же вон зана лем тельо, до у живоце вирабовал, але не як чловек, котри о тим и розумав и оценял свою вирабовадосц (искуство), але як чловек, котри лем пречувствовал то и котрого чувство хоре, хоре прето, бо го разум не ушорел.

Вельку правду виrekли тити учени людзе, котри преглашили, же найлепши розвиток чловека тот, котри ёднак усвёршуюши цицки сили и способносці чловека и же таки розвиток ведаи до щесца чловека.

Кед ше лем ёдни способносці чловека розвивала, страдаю други и створя у чловеку непорядок, незадовольство и нещесце.

Цалком ірпине думанятах, котри думаю, же з богатством мозк получиц щесце, гоч чловек и исма знаня. А исто так и саме зпане штредис розвитку чловеку не годно нринесц задовольство, кед будзе присловац, да ше з дня на дзень бори за насуцки хлеб.

Ёднак дакле треба не старац, як за замаганія матеріальних и фізических (земных и тілесних) доброх, так и душевных (знане, чеснота, уметносці).

Спомнул сом, же ше з нашим земледілом членко было розгварыц до не давча. Вон на ученого патрел чуднім оком, як на стране якеш существо, котре як да нема туту исту глазу и исте перцо, як и вон земледілец. Недовірие, котре ше вообще находзя медаи ученим и неуким особно было при наших людзех. То легко разумиц, кед знаем, же наш чарод немал книжку и чигане на свом языку, а цуци перозумел. Дабоме, же ся нъго вец шицка наука, шицко уредзене дружтве сими учени (интелигенция) ўчила загадка, котру вон не юг одгадац.

Але нешкак уж слава Бому ильшак. Нешкак ше уж нашо людзе беру до чиания и ланаю ше до юнікіх. Пред німа ше отвера ови ізвест. Боли ильшак атра на людзех и жывот.

А кому мож задзеконац тут успех? То шицки знае: нашему просвітнemu дружтву. Пранда ище наших барз далёко од нашого цялю: да нашим людям помогнене до ёдного

лепшого порятку медаи ільма, да дэвигніме його душевну просвіту голем на такі степень, на яким ще находзя их матеріальная просвіта. Гу тому и саму матеріальну просвіту треба подэвигніна, бо зме и у тих заостати спрам веліх других народах.

Нашому народу то особено потребне. Гваря же змысл за душевну просвіту и за уметносці, жа велько веци людзе зос худобных горах, як в богатых рэчнох.

У тих ест велько праади. То помага и способ эківата. У горах людзе не робя так велько, як у рэчні, бо не маю цо обробівач. Жилю у шынкім и здрякім воздуху. Велько раздумую и фантазія (мечта) их велько роби. Жилю у красных предлох зос высокими верхами, шумліма лесамі, быстрыма потоками, Желеныма гаями (пажыцами), у котрима живот вре, па зато и маю змысл (разумене) за шицко красне и племеніте.

У рэчні цалком іньшаки жывоц. Людзе ту робя як брамушки. Меркую на чистоту хижи, обисца, шматох. Сцу мац велько бываня, велько хижі, велько богатство. Окрэм тих стварох за іньшаки ужкоток скоро ані не знаю. Прето ше бара силую з работу. Немаю кесди раздумовач, ані не находзя у тих ужкоток. Не маю права и велько змысл за уметносці, бо не видза коло себе краси природы, яка с у горах.

Зато тым баржей потребне просвітне замагане людзом у рэчні. Тото цо им сама природа не дава, жуша себе сами приобреч.

Так я, ето, гоч сцем бешдовач и о нашим народным дому, перше сом ше на длугоко разпріповедал о просвіти нашого народу. И ис праз причини; бо то фундамент, на котрим ше ма збудовач наш народні, просвітні дому. Лем тэди, кед ми учени зос свояма слабіма силами годии доказац нашому народу, яке значене ма за лъго його руска просвіта, лсм тэди и дойдаеме до нашого цялю, польного просвітнога пребудзеня нашого народу.

Кед наш народ голем да-кус похопи, яке взначене за лъго ма просвіта, тэди легка и фришка прынесце жертвы, котри потребны за наш народні дому.

Ціль дакле моім шоркіком возбудзіц жыви инте-

рес (занімане) медаи нашіма людзами за туту нашу важкую народную установу.

Яку ролю (улогу, значеніе) ма народны дом у просвіти ёднога народу? Певно вон пема особено велько значене у вельких народах. Вон ёдна будоўля, дае ше маю амессиц шицки ствари и канцелярия, котра потребна просвітнай организації, просвітному дружтву ёднога народу.

Але за нас просвітні дому ма инде велько веци и важнейше значене: вон ма буц зонката на сілкі и знак нашай пребудаснай просвіти; вон ма замейш театр, музей и други величны палаці, які маю велько народы; в ёднім словом треба было бы да будзе наш народны дому ёдно уметнікіе діло, в котрим би ше мог наш народ виношиц.

Дабоме, же за то би тре-

бало велько жертвай, на кед ше то не годно инде за тэрэз посвігніц, будзе ше мушыц исц за тим, да ше посвігніц голем меншыи ціль просвітнога дому, да служжі найнужнейшим потребам просвітнога дружтва.

Вопрос нашого просвітнога дому постал у нашим просвітнім змаганю ёдним од найважнейших у герашнім часе. Наадаваме ше шицки, же ше наш народ за тут вопрос заинтересуе и же юн будзе фришко ришени па радосці и задовольстве ўсего нашого народу.

Наши народны дому будзе нам красны памятник и будзе нам швейцар, які нас труда за просвіту нашого народу исц даремни. Вон нас будзе возвбудзівач, да зос туту исту силу, з котру зме започали просвітну работу и далей крохаме.

М. В.

Не треба им правнікоў ай священікоў.

Влада у Русіі уж давно роби над тим, же цалком труба зняціц кажду виру и вигнац священікоў. Тэрэз започала виганяц и правнікоў и заверац високі правнікі школы. То цалком по большевіцкім програму бо нач им правнікі, дае нет ніякого права.

Політ. партіі у Англіі. У Англіі до тэрэз були вно лем два партіі: либералі, и консерватыцы. У найновіши часы виробела піс и соціялістична партія, котра ше вола партія работи. Вона пришла па владу. Але у тей партіі вибило незадовольство, бо ше видзело, же то не мож шицко виробіц цо бы соціялісти сцели, прето ше партія подзеліла и ослабла. Соціялістичных думох не спу ше людзе одрекнуц, бо з яма ше найлегчайше агітара медаи піпросвітнікам народом.

Сцекаю з большевіцкого „рака“. До западнай часті Манджуріі сцекло 12.000 особи голі, босі и гладкі. Шицку на длю покладли на американски Чэрвекі Крест. Дае 1000 их большевіцкія власцы влапіли и забили.

Пенсія старых дідож. У Канады кажды стары и за работу неспособны чловек достава од державі пенсію. Так тога року було

там 7428 хлопи и 5.866 жеки а достали у пенсіях 3,389,089 долари.

Валал шлесніх. Швайцарска сінєталька Рожер путавала по Турскай и на граніці Сириі пришла до валалу, у котрим 4000 особы були шлесні. Шицко сшлеслі од трахоми.

Нешесце на морі. На Марморним морю ёдна греческа ладя у велькой молги вдерела до двух булгарских меньших ладьюх и пребила их. Путнікі разбитых ладьюх спашели ше щешліво и превезкени су до Цариграду.

Міліони у древніх ногі. Недавно умар у Віднію (Бейчу) якиш Н. Голдберг, котри уж давно стравец ёдну ногу и ходзел на древніх ногах. Путнікі разбитых ладьюх спашели ше щешліво и превезкени су до Цариграду.

Больше Неміц. Франдуска влада пітала од парламента кредит од 3 и пол міліарды франкі, котри бы піс мал утрошиц на утвараціоне восточнай граници.

Нешесце у рудокопіях. Догодзело ше при американськім варошу Оклаждем. Грэм вдерел до склеричных машынах тей велькай копальня і при тым настрадало под жему 60 работнікох. По німа остало 42 гдовиці и 146 широты.

Прешол на католіческу виру. Пред прагдником „Всіх Святих“ того року прешол на католіцьку виру у Риму англіканський пастор Мурай Дале. Вон був пастор у Ланброну. Од 1889. до 1894. був вол капеланом у монастире Сестрох Бенедиктинок у Мадлінгу. Тоти шицки Сестри зос сестрама манастира у Калдею прешли зос англіканській на католіцьку виру.

А цо Його на то наведло? Вон вельмо читал, учел и модлел ше и Бог му дал ласку, да найдзе правду.

З дня на день віше ве-
цей и ве-цей учених людзах
охаблю англіканську виру и
преходзя на католіцьку виру.

**Ч. сестра місіонар-
ка,** котра поінресцела 44000
людзах у Індії, тих днеах
умарла. Тоту вист преноша
новини владики Візагапама
у Індії о ч. сестры Луциї,
котра була з манастира св.
Іосифа у Аннесию у Фран-

цускай. Вонца як місіонарка
робела пред 58 роки и доб-
ри Бог ёй благословел ро-
боту. Кельо вона мушела
прецерпіц! У яких опасно-
сцох по живот була, але
Бог ю чувал, док не при-
шол ей час, да ше преселі
до вічносци. Ёй шмерц раз-
жалосцеля превелі тисячи
найбільших. Сестру Лу-
цию шицки познавали. И
кед вона приходзела су
своім вірним, людзе лем
так шептали ёден "у дру-
гому": „Вона приходзі. Прі-
ходзі заш гу нам била ді-
вица“.

Сестра Луция пришла до
Індії 1871. року. Було ёй
82 роки, кед ю Бог пово-
лал до вічносци. 63 роки
жела у манастире.

Благо таким душом, кот-
ри шицко жертвовали за
Бога и за ближнього!

Благо и такому народу,
з котрого такі особи по-
ходзя!

тиги або истории подава-
зане свойому ученикові
од самого початку, бо у
души учениковій нет іншо-
го значення о тих
предметах. Напротив воспи-
татель поніма зорніким
нішак. Знань, котре ше ма-
разивац, уж ше находити у
души воспитанниковій. То
су склонносци гу добру и алу.
Воспитатель нема цо пода-
вац воспитанникові, задача
му лем пребудзиц на раз-
виток чесноты, котры су у-
садзены у природи чловеч-
скай, побивац зло и да-
виц у нім шицко того цо
не красне и не добре. Зато
справом гуторел ёден од
найважчых воспитательных
и філозофох старого віку
Сократ, кже вон верши ро-
боту приемника, котры по-
мага родасю вельміх и
племенітых думах у чловек-
ковай души.

Дакле ціль народного и
школскога просвіщованя
не істи. Шкодскіе просві-
щоване ідае у першым шо-
ре затим, да наполні чловека
зос знаньем, а народне
просвіщоване за моральним
давіганьем друштва. У шко-
ли ма власці інструкція, а
у народнай просвітиedu-
кація. Школи звичайно по-
вязаны медзі собу (ніжкі,
штредлі и віши школы) а
конечні им ціль оспособіц
чловека за даяке званне.
Напрочы народна просвіта
без погляду на знатні чло-
века, ма задачу пребудзиц
у шицких людзах элементы
чловечества, одварацік
од азіх звичайох, подзвіг-

нуц их у добру и любові.
Народна просвіта не може
буц друга у своім цілю
лем народна у найширшым
значенію тога слова. Вона
муши віходзіц зос народу.
Не може народ облациц
людку просвіту гу свойї
души котра не у сдносі
зос Його родзеніми чувст-
вами, жаданьем и потребу.
Народна просвіта мушки од-
гадоўца проблеми, одвіто-
вац на вопросы народнай
свідомосці. Вона є душевны
лікар, и прето пренісце лік
за хороту, котра є у чло-
веку. Вона ма непосредні
звязау зос народну душу,
віліту ёй мотывы, вігле-
дзе елементы добра, сили
и красоты. Вона одрілює
тото цо недобре, ардае
и погніте. Просто, же народ-
на просвіта є пайвежіи
и найсигурнейши капитал,
котри не препада и не у-
мера у народнім духу. Длуж-
носці є народа да ю зос
торяще любовию, дзеку и
сцелосцу хова и придавігуе.
Наша народна просвіта є
ище лем у повою, як пулче
квітка, зос котрого ше ма-
разівці совершаці квяток!
принесіц плода, на піцеше-
ніе и сіянку цалому народу,
на хасен будучносци. Вона
піта од нас вельмо труду,
дзекі, сцелосце и любові,
цеплоты, слунка, да ше може
разівці у потполінім сво-
ім швітлу и красоты. Ту є
потреба че-лічна воля и
карактер, одлучносці и ві-
тиравалосі. Прешли уж дзе-
шцец рокі, од, кеди ше по-
явела перша заря просвіти

да ідзісме далей свойі дра-
гов“, запітал хлоп легіо-
нара.

„Ти можемі дораз войці
далей“, гварі катона, „я
мушым скорей лем бытрыц
цо твоя жена новы под за-
кручену сукню?“

„Цо маш ту патриц?“,
гварі хлоп, „Вона ішце то
цо нам найнужнейше на
драгу.“

„Може буду гуториш прав-
ду“, гварі легіонар, „на чом
ми вен не даш опатриц?“

„Я несцем да видзіш!“
повед бытрые хлоп, „И
я ци радзім, да нас пущы
у міре.“

Хлоп дзігніул шекеру, але
жена положела руку на
його плеце.

„Не вадз ше, Осіф!“
замодлі вона мужа. „Я му
укажем цо ношим а бязов-
на сом, які міці прикраго
не зробі.“

Зос поверьем и шмиш-
ком обраці ше гу страж-
кови и одкруди часці закру-
ценей сукні.

ФЕЛЬТОН

Сцэнкі з Вифлеему.

Кед славохлебкі и погуб-
ени ірань Ирод чул од
Восточных мудрцох, же ше
у Вифлеему народзел новы
Краль, алею ше, же бы
му новы Краль не одобрал
власц. Прето видума пекель-
ни плац. Потпиша наредзе-
не, же ше у Вифлеему по-
бію шидкі дзеци до двух
роках.

Же бы му не сцекла да-
една жергва, поставил страж-
ку на вароскі дверы.

Слідуюцшого рана чувал
стражу сцен римски легіо-
нар зос своіма товаришамі
при вароскіх дверох. Було
віщас рана и чеккі дверы
отворены. Але видзело ше
же баш цікто не чека, же
бы ше дверы отворели, бо
крем даскеліх роботнікох,

ко ишли на помъ, не будо-
аи души.

„Мойого мі меч“), гварі
легіонар оглядаюці ше до
уажай уліцы цо ведзе гу вар-
оскім двером, „я думам
же ірань Ирод не мудро на-
родзел. Лепш би було до-
раз замкніц вароскі дверы
и шицки дзеци полапац,
бо ішак лёгкі шевони по-
скрываю и посцекаю...“

И вот почые раздумовац
о тим, чи родичи дасдно
дзеци не скрію до кошари
за вайца, за овоц, лебо до
вельміх канчоў, у котріх
ше трима олій, або и до
житних меходох.

Док вон так стал и чекал,
чи то на той способ не спре-
веду, обачи ёднога хлопа и
жесну на маэгі як понагляю
и прибліжуюш гу вароскім
двером. Крачали швидко и

ослядали ше як да сдекаю
од даякей опасносці. Хлоп
мал шекеру у руках и мо-
но ю тримал як да на силу
сде пред собу одстрапіц шиц-
ко цо му придре на драгу.

Всёни легіонар патрел
віцей на жену як на хлопа.
Відзел, же висока и красна,
же сукню заруцела на гла-
ву. „Вона можебуц так зро-
бела лем прето, же бы скри-
ла дзеци цо го трима у
рукох“, подумал у себе.

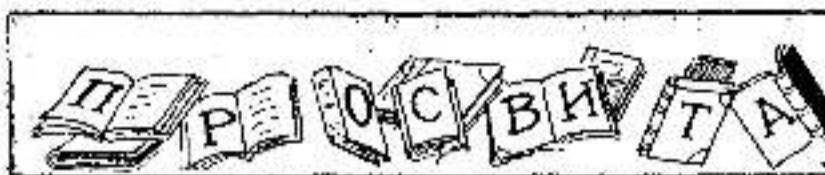
Цо ше барікей прибліжо-
вали, то легіонар яспійше
видзел дзеци, котре жена
тримала на руках спод за-
руцешай сукні. „Певши сом,
же то сдекаю. Хто бы ше
и наздавац хогол такому
случаю.“ И уж напредок
чухал руки од редосци, які
краль Ирод прето наградзі.

Муж и жена понагляли
и далей до вароскіх дверох.
Вони не думали, же их
ту застановя и алею ше,
кед катона пред ніх подо-
жел кописи не дал им далей.
„Прецо нам не допушац

у душі нас Русиніх. Вона краще напредовала, гот у ческих обставинах народного життя. Тераз є час, що подістручиме своє си-

ди у вири, надії і любові, гу лішній і красній будничості Руского народу.

Е. К.

Як треба читати.

Не єден од нас осетел потребу образовання поза школу. Особено цо ю дотка літерарного образовання. Бо література, як що нещайраз то потрагувала, жвератко у котрим ще більша відомість і паді народу, единіх; поєднавши історичні епохи. По ней ще ставав похопносць за культурні вопросы, котри жили і котри мучили людство. У першому шорі ми руски школи не відмінно обов'язково, да крім гевтого що чуємо у школі, гледамо у літературі способ, во котрим ще по засобі і лепше приготувемо за роботу коло народного добра. Мало уж и велько споминаний напредку виражені думки і життя як звичайні фрази, але су інак то не і не щму буць.

Унущені зме на читане. Читаць треба з пірком у руці а красни думи що зме их читали себе узначені. То робимо на два способи. Або запишемо до звичайній теми (нотесу) або візначені себе на цидулках.

а) Перший способ приклад:

У істи час катона покрохчи павад і заврс очі як да го даяки блісок ошвицел. То що жена скривала под сукню так му зацмело очі, же у першій завод не знал по то.

„Думал сам, же тримаш дасцю на руках“, гвари вол, „Ша видвиш, що ношим“ однотовала жена.

Аж терав видел легіонар, що того, що ближело і швидко не іншіє як пукет білих лелійох, баш таких які рошию на полю. Лем их красота була всішна. Ледзо ще на них могло патриц.

Вон положи руку на квіце, ще могол ще отресці думи, що жена трима у руках дасцю, але його пальчи дотикали лем фіни і милки квіціки лелійох.

Бара ще спрівід и у своїм лізу пайволел би заврц і хлопа і жену, але видел, що на то нема ніякій причини.

Кед жена обачела, же легіонар не впа до почав гвари му:

нейши за початнікох. У пім ще пише гевтим шором як ще чита, або по часним алфавітским або і стварнім шоре. Виписує ще найкраще або найзначніше виражене з книжки. Вибор овіши о смаку гевтого що чита. Спод виписки треба з найлікшою точноєю назначи аутора, його діло, видане і страну; експонуємо і шорик. При часописах і новинох членок членко и рок. На конці теки змиштицьких виписувальюх. Прето згодно кождій виписки даць кратки наслів. Геки можу маць і алфавітски слова направлені або купени готови. Тот способ легкі і туні.

а) Іншак з карточками або цидулками. Тота метода пешка ведей у моди і преглядніші. Роаличні величини можу маць цидулки уж по жаданю. Три філи єст цидулкох; на котру ще пиште, (як і у теки) за розделені на вски одзелені і з котру ще вски одзелені подзелять на менши. Перша як звична пошт. карта; друга ма на горім рубу мали лісток з

„Чи нам пе донутиши далей пойсі?“

Катона позагине цихо копие і стане на бок.

Жена позагине назад свою сукню на лелію і попатрилася блажнім задовільством і пішишком на того, що тримала на руках, притулі го ту щерцу і пове воякови: „Знала я, же му віч не зробити кед го увидині!“

Хлоп і жена понагляли далей а легіонар патрел за піма догох их могол видзи.

Вилія широти!

Мижово родителі давно умарли. До пол рока поїшли обидвою. Маць витрапена мацеринством і ческим животом, а оцець нагло на тифус. Маць ще отпітавала од білого швеца, кед воскресна писня престала, кед плащанці зняли з олтара, кед ще Господь воз-

насловом однеленія, а третя тей подобна. Роадзелені ще може превесці з помою алюмінійских щипадлох, на котрих число або слово. Споза карти з одзелінім насловом тир і тим приходить виписки о тим і тим предмету. Єст і трикутних картох по котрих ще може по випікнутим верху познаць однакъ винята карта.

Тот способ компліциравши а і драгіше вище.

Важносць такихъ збиркох

колектанійох ще велька. Тарговани, банки і воодице інституцій, па людах котри побія на було яким культурним полю, маю их.

І ми би мусели хасноваць ще голем з першим спосібом потовання до теки і тає себе готовиць матеріал котри нам буде жридло зпаня і побудох. Пре побуду не толькь іре практичні упутствия і писани тоті шорики.

С. С.-н.

Пінскореванди.

Живот Рускій Читальні.

Однеди ми у нашим валах маємо свою Руску Читальню, однеди зме якошик зложніші і шицко нам лепше проходзі. У терапіїх зімушніх вечарох сходзиме ще особено в петаслю до Читальні, чіламе, ролгвариме, упознанаме іх медзі собу віше лепше. Медзі намі рошнё давшіе єдногу другому и да нам наша Читальня щіт веци не дава, уж би ю лем пре того мусели ценіць и до ней ще гарнуць.

Але окрем читання книжкох і новинох найважніші ща у Читальні преподавання, у котрих ще дава поука о вшевіяжних потребных стварох. Зос помоцу

преподаванию у читальні ширіше опіце образоване, а у наших руских читальніях мусі на першим месеці буць образоване руске, національне. Перш що дава моцніші темель і глібші корене нашій рускосці, то познаване нашій рускій історії, прешлого життя велького руско-українського народу. І у нашій Читальні тримал нам наш паноцці, корти є и предсідатель Читальні, през три вечари преподавання о рускій історії. Виложел нам нашу прешлосць од початку, од кеди ще зна за Русинох, аж до найновішої борби за самостойну руско-українську державу в роках 1917 — 1921. Читальня віше була полна людох, що зос

нес на небо, кед цала Божа природа що оквецела, кед пахуци квіти жем прібрали. За вельке у животу трапене, за ческих живот, за побожносці, праву, чисту, непіцемирну, за милосердие гу тим найхудобнейшим, од котрих ані єден нігда не бул одбити, Боже милосердие прияло ту добру душу на деннь, кед ще Господь вознесол на небо, прияло ѹ до себе, вжало ѹ од смутку і жалосци до вічній радосці. Мижко на свою пресвільку жалосць не бул при шмерці 'свой' любей мацери ані на хованю. Вон бул далеко у вельким варону у школи. О шмерци непрекаленій мацери дознал аж о два тижні.

О пол роки на Богоявлення придал Богу душу і оцець Мижко. Чесни, богохійні, безазлеї, широго ширца, не карал ще длugo на тих швеці по шмерці своєї жели, але, кед ще жем облекла до чистих, би-

лих, невиних шматох, да привита Бога во Тройці, теди і душа Мижкового оца, чиста, кристальна, як іспля рані роси полецела в небесни простори, а цело одвесьли до церкви, да ще остатні раз поклоні, до церкви, до котрій за живота як і маць любел ходзіць.

И на оцовим хованю Мижко не бул, бо бул у варону у школи. Але и Мижко бул теди хори ческі и пол рока прележал у шпиталю. А кед вишол, вишол іспещліви и спирота. Нещешліви, бо 14-рочни хлапец о двох паліцех — хромні, а широта беса оца, мацери, без хижі, без нічого. Хижка и кус жеми осталася братом.

Але Бог помогол! Як маць Мижкова була і у худобним добра и милосердца; так Господь Бог плацел єй даецьку Мижкову зос милосердийом! Нашли ще добри люди и дали цепли куцік и фалаток хлеба и помя-

вельку увагу слухали паноцово преподаване. По кождим викладу розведла ще шлебодна бешеда о поєднаних вопросах зас рускей истории, котру зме тераз перши раз обширніше упомнили.

По Крачуне буду инде други преподавання о вине-

ліжких важких вопросах винокашнього живота.

І так напа млада Читальня збира до громади нас Русніцюх варуцених найдалей у Славонії, учи нас, позига и чува за будучносц. Зато би не имело буц ані єдного руского валашину без рускей Читальні.

Читальник.

Вино од меду ще спирає так: до 40 литри води полож 20 дески меду и пол кили хмемю. Полож то варіц проз $\frac{1}{4}$ годзин а кеф охаб 10–15 днів пай стой. По тим полож купцік гвоздика, нанити и цимету. А всц треба предадзіц през густе платно до бечки або до фляши. Вино готове и можеш го умерено піти.

Добра крава у обисцу злата вредзи. По слідуючих знакох познамє краву, котра дава вельмо млека: 1) Глава треба да є узка а другога як кліп и косцата, 2) хребет ровни, 3) скора ценка, шерсць ридка и лікна, 4) хаосць другога и цепки, 5) Вінка вельке, обомисте. Ту треба добре мерковац на вишаре, бо там крави не подоецца дзень скорей, та маю вельке вімя. 6) Добра крава ма на вінкы груби жили, 8) остатні 3 ребра муша буц удалени єдно од другого на 8 пальци.

Числене вина. Найлепше ще вино чисци зас желатину, котра ще продає у малих лісточках. Употреблю ще так: на 100 литри вина бере ще 10 гр. желатину. На вечар ще желатин размежча у хладней води и зогаби през поц. На лютро висипе ще вода а меншо желатин ще положи до $\frac{1}{4}$ литри врачей води и миша ще так длugo док ще цалком не роствори. Кед желатин цалком ростворени теди ще з гордова вежкіе даскельо ли три вина до шафлю и усипи ще желатин. И шацко то всц ще улез назад до гордова па ще добре премиша. Гордов ще добре затка и не руша 10–20 дні, всц ще вино престочи чисто до другого гордова.

Хлібна гной. Яку вельку важкосць ма гной за земледілца не треба ані споминац. Кажди наш газда то добро зна. Але и о гною

треба дадо знац. Прето ту виношуєме даскельо слова.

Гною мame двоякай сорти: 1) сухи и цепли и 2) влажни и хладни. Сухи и цепли гной даваю овцы и копи а влажни и хладні гной и рогати статоц. Влажни гной єст величного значеня за земледілство, ба зас їм ще повекшус урожай.

При гною треба меркавац, же ше воц не висушел и стращел свою влагу або ше кипарел. Прето ще гной трима у винокапах долнох,

котри не штуу буц глібшяк як З матери. Доліна треба да е патосирована, же би не препущовало гнойницу. Прето тей доліни треба же би була викопана ище єдна доліна и звязана зас каналом так, же би гнойова вода одногац окремне и там ще чувала. Гной треба всц раз пельвац зас туту воду гнойницу. Цас то возможно гной треба да будзе закрити, лебо у хладку. Хто так меркус на гной сам шедшевчи, же му труд не будзе вадаремни.

Р. Керестурска Кредитна задруга на основу одобрення Міністерства Тартовини и Індустрії число П. 31058/К. од 28. X. 1929., 29. дециембра 1929. року отримала ізванредну скупітливу на котрой:

1.) З одобреньем прияла на знане, же задруга од 1919 року до тераз не могла дійствоватьц зато, бо под час войни шицки служники своєю ділствама винищили, уловини улоги пе выберали гоч им задруга и нукана, по правилах управа мушела шицок іспек послало до бувшого централу до Будимпешту. Медзитим у 1918 року пришол преврат, и задруга свой пеисж до нешка ис може добиц.

2.) Решела же виступи зас Средишнай Земальской

Позаймнонини, а ступи за члена до Савеза Серскіх земльорадничих задругу зас седищом у Великим Бичкереку.

3.) Прияла нови основни правила.

4.) Останку улравного и надзорного одбора не уважела, але стари члени обицюю одборах поново вибрали, лем на место постийного Янка Колонії вибрали нового члена Єнру Салонтаї. Ведля того члени су улравного одбора: О. Михал Мудри, парох, Михал Шимко, Михал Рамач, Никола Арва, Андрій Сабов, Янко Макаї, стр., Дудаць Андрій, Янко Будински и Єнру Салонтаї, члени надзорного одбора: Денчи Пан, Янко Малацко, Михал Надь и Михал Костелник.

гли при оздравлению. Миже зант пошол до школи. Пошол до велького варошу проз півчого, проз грайцара. Ходаел до гімназії, учел ще и мушел тиес сам старац о наслуцні хлебік. Таки у нужди живот може порозуміц лем тот, цо го превжив, цо го досвідчел на власній скорі.

Так пришли и шваста: Рождество Христово. Яка радосць дзецю, цо маю оца, мацер, цеплу хижу. И Миже себе пригадовал ясни дні превжити у малючости ири родительюх. Особено шваста Рождества Христового. Кажди Святы Вечар (Вілія) то було якби превородзене Миже. Телью прекрасны выражения и чувства. Вонка жима, шліг, мраз, а у хижі цепло аж горуюцо, ша дзанац єдзеня мила мац готове за Святы Вечар. Цеплінне ище на шершу, така милота запяла Миже, так му радосно, а та радосць цукала, роз-

ляла ще по цалим есту, вон у тим занешено чувству любов — приверженосц гу мацери, гу оцови, братом, шестром, воц дума, же ист зла на швеце, же шицки людзі добры таки як його мац. Пришол и вечар. През цали дзень шицки посцели (піч пе єдли) а у готовевю за шваста и оглядли. Ша три дні шваста, та треба и древа до пеца порихтац, за коні, краву, швині остарац ще да маю проз три дні що еслі, обисце ушориц, поодношиц леббо пойсц по поміжене и так краткі дзень прешол. Кед ще указала „зорнічка“, кед ще добре смрачело, еслі онец вышол з хижі, а ми шицки до чистых шматох проблеме стойме у хижі и чекаме. Кед чуємс, уж идзе, отворы дзвери и зас приютом шицким и желаниями притецне „діда“ — спон красней високай рабки и „бабу“ — вельку вязанку слами. „Діда“ умесці

у главним куту хижі, а „бабу“ положи на жем под стол. Вон постапаме обращени гу образом и одмодліме шицки молитви. И так шедаме за стол. Почина ючера — Святы Вечар. Ест засладзена паленка, кеф дваццац слаеня, а на наядым сдаеню крикник зас слами. По вечери до позней ноці шицкане побожных писцюх во чесці пародзеного Божкого Сина — колядование.

Так було Миже при родительюх. Гото чувство радосци не да пе описан, тато задовольство, тот побожний жир, тата приятніц, тата радосць, тата фамилійна цеплота то були райски проявіння Миже.

И ето тераз Святы Вечар. Але Миже пе в доме своіх родительюх, пе ужыви цеплоти родзиней, але ходзя — блудзи уліцами велького варошу и патри на ясно ошвицні облаці по домох, где стала други людзе Святы Вечар, дзе дзеци

радую ще под окрілем своїх родичох, а воц (Миже) опущени, проз пікето широта. Напатрел ще из шицкане облаці, раздумак себе минуле, цо прешло, и два горяцца слиан спущеля ще по лицу.

Други рок на Святы Вечар бул Миже у сдней жу познатай панськай фамелії, где и скорей бул притулени. Але ту дознал тельно нужнейшай прікраси, так очевидно осетел, же ест широта, же волел присправадзіц и тоти шваста так як генти. И пецка ище на єдни шваста у смутку и опущено препровадзел.

Тото, цо сом написал, цо не пріповедка, а правдива правда. Того широту Миже я познам. Вон нешкі слави Вілію проз ясно ошвицні облаці, у кругу своеі фамелії, своіх мілых дзецюх и благодари — пісні ангельску: Слава во виніх Богу.

К.

О добрих новинех.

Епископи Фрибурба, Лопани и Женеви о. Бессон написал о величайшем потреби поборювац злу пресу (штампу) то с зли новини и книжки. Вон гвари: „Не велько будзе вам хасновац, кие ходанце в исдзелю и шнетьо до церкви, кед кажди даск читаце новини, котри ше боря зос наукму, яку за слухаце зос кавателици. Не велько будземе мац хасен, кед сцеце своим даецом дац християнське виховане, а давацце Ім до рукох новини або книжки, котри су сироців християнські речавій, и котри даено, за

днем віща невидліво туту будовлю, котру священік за време катехизації так церквально дзвангал у младих душах. Треба ше чудовац несовисти велих людзох, котри ше жалую на ослаблене обичайох, упадок родзинних чувствів і соціального шору, а поміж то читати новини, котри багатошико то спричиняю. Чи не подобни повні туту, котри нарикато, же їх приятеле помарли од опасній отруї, а сами ше не боя туту отрую хасновац, лем у малих дозах (количковох). К.

Дадо о письму и паперу.

Хто не позна писмо и папер? Нешка зме шишки претрідечи, же без того би не годни жити, зони нам потреби ягод кожденною хляб. Без писма и паперу не могли би зме нашу думи виносити нашим малим, котри су датско од нас, ані нашу волю зокайбіц нашим посомком.

Правда, же у найдавніших часах знали людзе азбукі споруби, по котрих би що спорогаужели меды, собу. Дашкі в них нам не зачували до після, а о дашкіх можеме що презнац на основу азбуків котри ше загрижали при так волних дзвінках людзох.

По але ту яще не можеме бешедовац „хтобкі“. То лем знахи на згощені матеріалу. Так Бунчаки пису на писку з пазьлом або пресом. Вони не маю букви, від малюю свою лиражені. На пр. кел спу написац „чловек“ теді зроби чловечі лік у писку. Кед тот лік величи теді значи хлока, кед манькік значу, а кед найменьшик даецко. Індіяни у Каліфорнії так малою образи за свою понятія. Так найдені еча табла, на котрі ще находна чловечі обрези в розширеніх руках, а то значило, же там бул глад, а кед глад теді людзе модя за помоц розширені руки.

Наївецькі прижиттівих народох хаснуло гуля место писма, особено у Австралії. Вони гуляли віжу на скамі або шлещених шнуркох. Наїбаже тає гуловате писмо розвите при Індіанах Інка. Злічайшваж матеріал за писане при такім писаню ест скора од матарца.

Средище штредньо-азійской культури являше Індія. Індійці знато за писмо од найдавнішіх часах. Вони веря, же писмо винашол бог Брама. Вони висти виписовували Індійці на каменю. И тэрэа иже зачуваше таке камене з 259—226 року пред Христом, на котрим написали письмо и притовелки. Як матеріал хаснуло пальмово лісце. Тото лісце велько туниче видзе од нашого паперу а у Сіміту постої и фабрика, котра прерабя тото лісце

на папер. Пишу зос ѿтру писалку.

На брегах Гималаї (Кашмир) пису на березової скорі. До високого ступня пришло писмо и папер у Китай. Китайці писали папер а и друковане познали пред Гутенбергом. Пред відходом паперу писали Китайці на бамбусях діцічкох, а писмо викисане вожком пресагували лакову фарбу. Познейце виробили папер зос гадвабоших шматох. Папер винансіл міністер земледільства Ісії Лют 106. року пред Христом. Терез писменосц у Китаї барз розширені и у кождій вікінці mestu находили ще книгарня. Ягод китайське писмо чимко науки бо ма 40.000 значи за писане, анак рідко ще меды Кінгезами слухи написеми чловек. Зос свою кельку працітсву и витирвалосцу падвалидаши ціківкою.

Британія знати за писмо уж тисячі років пред Христом, а веरелі, же писмо відмінал бог Тот. На початку писали на каменю, вец на міди, слонітовій косці и лісці, котре ще вона папірус, па зато ще и тот папер пресвал папірус. Тот папірус ще хаснувал нем службю у звичайох и святыніх, бо бул бара драги, а у азбуківі жывоце хасновали ще деревені таблички. Писали зос дашкім квачком. Початкі були були діти червеною фарбою писані. Тота червена фарба спровіста зос такого матеріалу, же до неїка прес тисячі років не виблідла. Нешка таке дадо людре не можу справити.

Вавилоняні и Асирці писали спред на каменю, а вец на табличкох з гливи клиновим письмом. При варонку Нінвіїу найдено дас 30.000 таких табличкох, а то була літня бібліотека. У 7 и 8 віку писали на папірусу и скорі. Так и цайкультурні народи пред Христом Греки и Римляни писали и початку на каменю и дереву. Але кед ще упознали зос Египетцями теді и вони уж почали хасновати папірус.

У предній Азії гоч познали папірус любели писац баржей на скорі. Наїфінін таки скорі

хасбени у варонку Пергаму, престо и пресякали таки финно виробили скори пергамені. Папірус звичайно скрущали а пергамент висихавали паперу до кінські. Книжки уж похода зос IV. столії, а золото не кодекс.

Кінські, наїбаржей розширивали Араби. У битки 751 року воїни зарабровали вець Кітайдох хотри ще знали виробиці папер и научили Арабох. У варонку Багдад Араби основали фабрики паперу и кед пришли вець до Європи привезли зос собу и папер.

И на далаким сіверу Європи своїми думи урезовали людзе до каменя. Тото висмо ще вола „руан“. Ак кед ще християнська піра започала ширіц Меды сіверникі народамі Європи, теді ще розширяло в диско зос пергамену. Книжки ще писали у мастирох и лем жонаки пишу и читаю іншими. Ак у 13. ст. други ірландці почали учич читац и писат. Книжки були українські зос

вшелікими образціками а булкі бара драги, бо першаческо папер бул бара драги. То ще пресяло на лепше познайти кед винайдені папер.

Папер наїперше поїзди відниці у Іспанії вец у Італії и 1320. року у Наміцкій яос старих рендох.

Кед Гутенберг почал вірсонац букви зос древа и зерни лире-зовац букви зос древа и перши друковані книжки теді ще писменосці почала насти штирк. З початку ще друковани букви не розликовували од писаків. У 16. століттю друковані книжки вільто менш яос смасі и розширені у величким числу.

Дзвінчасте століття принесло до європівських обстаних інші переволуции. Приходя електрика и машини а ручній роботі вида баржей постара. Машиною писмо на машиною паперу то папка сама од себе розуміла ствар.

Писмо приятельств до Америки.

Дорогий!

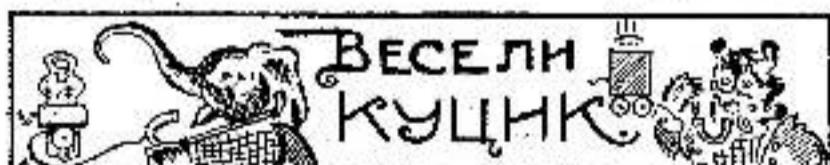
У цьому письму зияєши сіде нам велику радосць же Вам яркодза Руски Помінни и же ще по їх президаці о старія Вашим краю. Вони є нам як ластовки, котри пакують ярис слунечко и цези дія, же би ще зогратю ще розвешелю щерцо Вашо у дальніх ширин твєре. И кед год зижніце до рук тоти нашо масти новинки Ваша дума превоши ще далико геть там до старого краю, дзе Ви просжили набліпши Вашо міяди часи, дзе Ви вхабели родинку і свою, фамелію свою... фалат жигота своєто... И ви думице на тот руски народ, що живе далеко там за корілком. Вони таки добри, роботи, милосердні и почитаці, ай брамунік би не яробел нія не жаль. И ви ще візнашице, же походніце в такого роду и ще у вного ліца свого а у поштію заябяне своїх каждодніх хлеб.

Прето и розумим, же Вас за болело того, кед сце чула, же ще заходи єдна книжка що падруконана пред 20 роками у Літтону котра гаві більшівських и сримських Русиніх и цали пуски народу. Ми, котри щади десь маже роботу лем зос книжками

зімє, же таких книжок єст бара велько на швеше. Но як постор мерким меды поєднанім лоджами, так постор мерким и меды націями. Англійці лиши и гачя Немці, Немці Францувах, Францувах Талінію, Талінію и Мадіре пас Славініх, я мі ван едині других меды себу и так далисі... Но кажді чловек и када нація має свою чесноти але и свою хиби, а юдеи баржей видза хиби як чесноти и престо их винишую вонкі и ставлю на папері наставлю таки книжки. Нешка у шасце постор шлебода писаля на липе кажди що сіде, и мі вікоме то забраний не годни. Але паша дужності, же би вже вінадіи у старим як и новим краю застрижали цашо трасні руски свойства: поштень и роботносці. На тот способ себе прихібиме добри глас и поштію зімів кінських народів. А кед щади своєю силі положи ще и на просвіти нашо значаня теді посторніе один велько успіх. Тот успіх указе кождому, же и Руски народу! Оголосяте може станут о бок жінним культурним народом. На таїні способ найдопис доказаже, же що інші цо други піши недобре о нам, то неправда.

Поздравляю Вас и шицких наших у далеким швеше

Ваш приятель П.

Добре видан. Хвалела ще баба унучатом, же вона так добре види що дзвінка „Ноле, бабо, поведце“ тварі єдно дзвінче. „Чи видишице гоцінику на турці?“ „Видим гоцінику“, гвари баба, „він турцю не видим.“

Мудра порада. „Кед я штікі, тах хроти, же ще и сам пре будам...“ „А як яде спац у другій хижі.“

Відні муж. „Поведа ми, Михаї, як жежш у нового майстра?“ „Страшно, кед же ме пошил майстор на паленку и я прив-

шам, бис ме жена майстро, а кед не принесем бис ме майстор.“

Вона сама. „Не цагай куру за хвост!“ „То я не цагам, мамо, Я дам тримат а вона сама цага.“

Відні муж. „Поведа ми, мужу мой, що би ти сробез да я спаднем до води?“ „Сієкіл бік на другій валал пре помоц!“ „Алз тоз нація бара далеко!“ „Но за тебе моя жено, якже далей пойдем?“

ВІЩЕЛЯЧИНА

Же би ше могол ожениць треба цайперше кожди чловек да ше постара як будзе вигримовац фамилию. Єдно американське юсько-дружество гвари, же хлоп мушки тижньово зарябяць 50 долари або по наших пенсіях 2300 дин., іншак ішай ше не жені. Кед би так у нас було, та би ше ніхто не могол женіць.

Шветло у воді. При відлагуванні потопених ладах вимерали англійці, же солнечне шветло доходзі лем до 50 метри глібокосці. На 60 метри уж панує вична ноць.

Найшвидша писарка. На конкурсі за швидкосці писання на машині за писане достала першу награду французька Диппі. Вона вибила на 1 минуту 81 слово.

Канал Сuez и Хорвати. Слабо ше зна історія славного Сузького канала цеслю вязана зос Хорватами. Пред 60 роками 1863 р. торжественно побла-

гословіся Каяал священік хорват Паско Вучети. При копаню канала робили велі далматинци. Работник Лончарич зос Селца одстравив і послідни камень котри дзелел червець од японського моря і за то достал 60 златих дукатів. Перши капетан, ішо ше прев канал превезол бул хорват Модерчич зос Краlevици.

Бук дрэвож. З дрэвож веций як 100 роки жыє береса, ясень, 245 роки бук, 300 роки дуб, 425 жыє яловець. Найдлугою живе на жемі смерека і до 700 років.

Нови карабин видумал немец Гуго Кеніг. Карабин виштрелі на минуту 2250 раз а потімюш ше газом. Винаход тот находзі ше уж у руках англійскій военій миністери.

Циганську музичку школу основав у Будапешті ціган на meno Багари. До школи ше вязело 150 школярох меды 20 і 50 роках але приятолем 110.

Недзеля Св. Отець ЕВАНГ. ОД МАФТЕЯ гл. 1 „С памі Бога”.

Ісус прето прыпол на тут гришині швєт, да преображеніе шерцо чловека. Шерцо ё створение да люби, да будзе цобре, як що си і оць небесны сама доброта. Но, шерцо людзох у першороднім гриху по похоті цела, очох и дияволскій піхи погубело ше цалком. Воне полюбело створеня и ужиток тога шпета без патрена на Бога, и закон його, па прето постал прави хаос (змішаніва) на тим швеце, же людзе месцо да буду єдин другім на помоць, постали себе враги. Прето Ісус постал Учитель любови и доброти ділом!

„Слышасlie, яко речено биста старым: Не убийши. Аз же гаголю вам, яко всяк гнівайся ча брата свого всуе, повинен ест суду”.

„Речено биста: Око за око, і з'б за з'б, аз же глагодю вам: Любите враги

ваща, благословите, кленутія ви, добро творите нехавідящим вас, и молітесь за творящих вам напаст. Яко да будете сынове Отца вашого иже сест на небесах. Яко солице сяжет на злія и благія, и даждйт на праведнія и не праведнія”. (Мафт. V, 21—44.) Ето, Ісус с позна непріятеля. Шытки людзе су нашо біжні. Познати, пеношніти, чи земляк, чи страна, чи истовірник чи другій віри, худобин, богати, непріятель, приятель. Нет розлики. Ето, так отворел очи шерцох наших наш премілі Спаситель, и шаёт препатрел и преображеніе ше. Ніхто, піда ту людзю так не гуторел, як Ісус, бо воні найглібіе закопал до глубини шерцох, и кребувіаць там заспалу любові.

„Ліце убо отвіщаете чловеком согрешения их, отпустит и вам отец ваш небесни. Аще ли не отпустите, ни Отец ваш отпустит вам согрешеній ва-

ших. (Мафт. VI, 15.). Не мож глыбше восць нука до ішорца! Любов гу бліжньом мі первенство у служби Бога. Любов іш давига над саму службу. Бо хто сце принесц свой дар на олтар божкі, и осети, же ма цашкаль аос братом своим, теди над зохаби дар и поїдзе ше помиріц з братом, — бо, любити бліжняго, яко сам себе, боле ест всіх всесожжений и жертв”. (Мар. 12., 33.). Ісус аос Отепашом пасловал шерцо чловека на любов. „Отпусти нам долги наша, яко же и мы отпускаем долгі нашим”. Так за звібадбац шерцо, так го вланиц до дспіловых, же муши слухац, то воистину божня сила. „Господи, коли крати сце согрішиш во мя брат мой, и отпушили ему до седм крат”. Не глаголю тебе до седм крат, но по седмідесят крат седмірецю” (Мафт. 18.) т. е. віше!

Недзеля 29.

и по Рождестві.
ЕВАНГ. ОД МАФТЕЯ 4. в
ЛУКИ 83.

„Ісусе Наставниче, помилуй ми”:

Ісус бул учитель любові и доброти зес словом и ділом. Видвіме нешкія як страда у младосці, бо муши сцекац з мацеру до чужкого краю пред окрутним Иродом, цо го сце забиц, а у другой периколи од Луки читаме, як дзевчына исціліе ётранну оберацу хороту — проказу — од котрой пшикія сцекали, и з каменем руціали до кожного прокаженного, хтоя ше ішмел гу чловеку сріблікіц. Ісус іш сцека и не одгаіа, аль помога.

Вон с прави учитель доброта и любови у слову и ділу.

Розпатрайме сміреност, милоту, мудросц и шмелосц тей любові. „Єгда твориш творниши милостиню, не вос-

трубя пред собою, якоже леміри, — да будет илестіння твоя тайна, и Отец твой, видзяй во тайні відаст тебі яви”. (Мафтей 6—2.). Но гоч ма буд любов сміренна, муши буд величодушна”. „Дайте и дастел вам... Миру добру, пачкану и потрясенію бо мирюю, сконе жыріте, возмирятся вам”. (Лука 6—38.). Кажды слово Христово ишлі за тим, да по прави шерцо чловече. „Возлюбленій бліжнього твоего, яко сам себе, — а тогу любов сцел вадзіц да ослабнущих шерцох й так же ишадай ширэл щесце, блаженство тым, ѿ го по слухали. Людзі думали, же юайду свою блаженстві теди, кад задоволя єздім похотам, а Ісус им указуе на чесноту, у котрой ше находити щесце; у чесноты, котру легко твориц, а котра ше находити у любові близняго. Тота любов звяззіе препятствия піцтожки, сасдинюю, ствара у чловеку єдину душу и єдно шерцо. Ісус віше глядая тото, ѿ звідніе души, а не даслі! Вон глядал на дні шерціа жыви іскри пламеня любові, да их роагори и разбовчі. Не преклоня чловечу гришну натуру, але ю очи. Ішув и оплеменюс. „Блажені милостиви, яко ты помиловані будут”, блажені кротцы, яко ты наслідзят землю; блажені миртворцы, яко ты синові божі нарекутся”. (Мат. V.). Кажды чловек ё потреба мира, а баш у шерцох багаты находити ѿ вельюраз пайвёцей болю. А, ето, и воні можу буд ішешліти, кад будуши милостивы. Ту на юайду любов, а на небе отвори им ше царство..” Будзіте даклем совершенні, як же и Отец ваш совершенні ест” и тата чеснота заровілі вам щесца потребе души и цела. А до тоге щесца доходзіа чловек по любові Бога и близняго. Воистину божня наука!

Мудры Михайло.

На шо претилатніци

Обновлені предплату слідующи п. п.:
Дудаш Янко 757. Рус. Керестур
Рац Ферко, Петровци

на 1930, р. 100 дин.
на 1929, р. 100

ТАРГОВИНА

Жито	Дин. 195—200—	Овес	Дин. 140—145—
Кукурица	105—110—	Мука 0	300—310—
Райк	150—155—	Мука 2	270—275—
Ярец	120—125—	Мука 5	235—245—